

Tähtäimessä kestävä koulu

Järjestöt ovat tehneet vuosikymmeniä töitä, jotta koulut ja päiväkodit saisivat tukea ympäristökasvatukseen. Innokkaita ja taitavia ympäristökasvatuksesta kiinnostuneita opettajia työskentelee varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa ympäri Suomea, mutta monet opettajat kokevat koko yhteisön ympäristökasvatuksen kehittämisen työlääksi.

Vaikka opettajat pitävät ympäristökysymyksiä tärkeinä, ympäristökasvatus ei mahdu monien vaatimusten keskellä akuuttien töiden joukkoon. Se jää siksi tehtäväksi joskus toiste, myöhemmin, jonkun muun toimesta.

Konkretia, ohjaus ja rahoitus

Kestävyyskysymykset ovat esillä opetussuunnitelmissa aina varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle. Esimerkiksi perusopetuksen opetussuunnitelma on nostanut kestävä tulevaisuuden rakentamisen keskeiseksi perusopetuksen tehtäväksi. Konkretia kuitenkin puuttuu, eivätkä oppiainekohtaiset opetussuunnitelmat anna opettajalle riittävää tukea käytännön työhön. Varhaiskasvatuksen, koulujen

ja oppilaitosten ohjaus kohti kestävyyttä on riittämätöntä, eikä kestävyyskysymyksiä painoteta kansainvälisten sopimusten tai meneillään olevan ympäristökriisin näkökulmasta vielä tarpeeksi.

Ympäristökasvatus- ja opetusalan järjestöjen yhteinen esitys Kestävä koulu -ohjelmaksi olisi vastaus näihin haasteisiin. Jotta ympäristökysymykset nousisivat kasvatuksessa ja koulutuksessa prioriteettilistalla toteutettavien asioiden joukkoon, ►

tarvitaan valtakunnallista hallinnon ohjausta. Ohjaus ja riittävä rahoitus nostaisivat kestävyyskysymykset toivelistalta toimintaan.

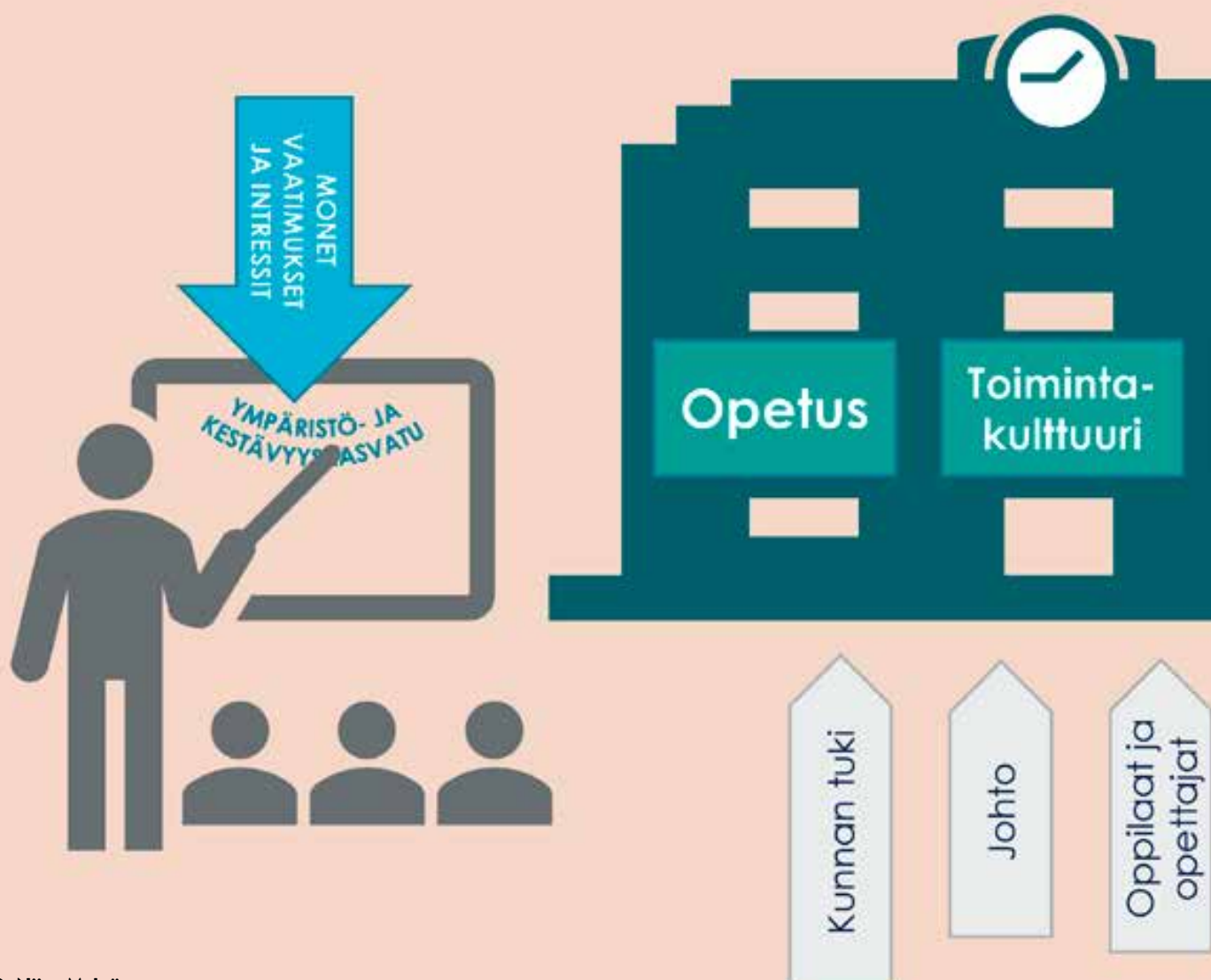
Haaveesta todeksi

Haave Kestävä koulu -ohjelmasta on syttynyt Liikkuva koulu -ohjelman pohjalta jo vuosia sitten useankin ympäristökasvattajan mielessä. Varsinainen suunnittelu lähti vauhtiin nuorten ilmastoseminaarista syksyllä 2019, kun järjestöjen edustajat toivat esille ajatuksen Kestävä koulu -ohjelmasta. Paikalla olleet opetusministeri **Li Andersson**, ympäristö- ja ilmastoministeri **Krista Mikkonen** ja tie- ja kulttuuriministeri **Hanna Kosonen** innostui-

vat, ja Andersson pyysi järjestöjä valmistelemaan ohjelmaa.

Alusta alkaen ohjelman suunnitteluun osallistui monia ympäristökasvatustyötä tekeviä järjestöjä, ja mukana olevien tahojen määrä on kasvanut jatkuvasti. Järjestöjen esitys Kestävä koulu -ohjelmaksi valmistui keväällä 2020.

Tämän jälkeen järjestöt ovat tavanneet opetusministeriä, ympäristö- ja ilmastoministeriä, kansanedustajia, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen virkamiehiä ja monia muita vaikutusvaltaisia tahoja. Vastaanotto on ollut innostunut ja esitystä on pidetty hyvänä, mutta tarvittavan rahoituksen järjestäminen on ollut kiven alla.

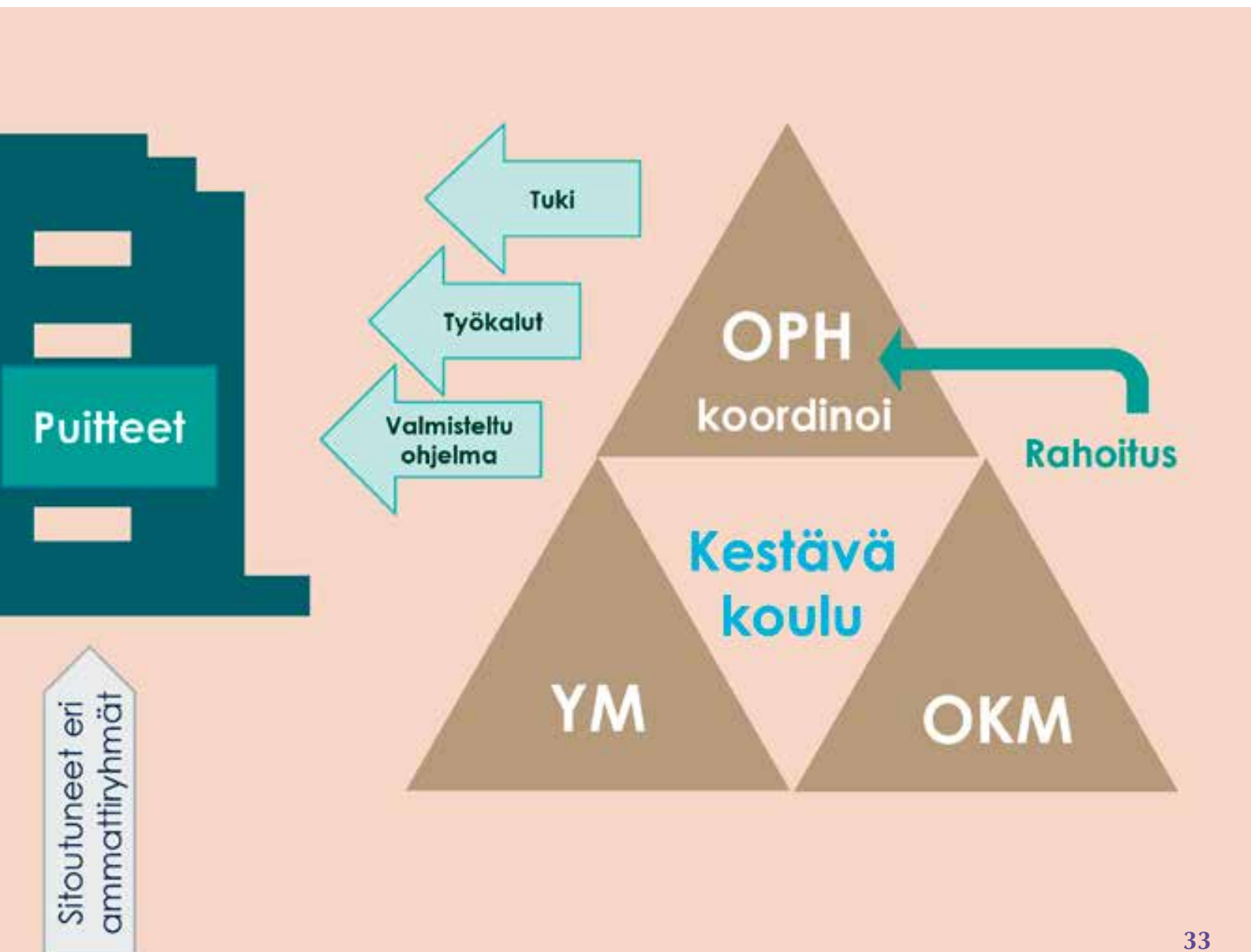
Polku varhaiskasvatuksesta kaikkeen koulutukseen

Mitä Kestävä koulu -ohjelma sitten voisi sisältää? Varhaiskasvatus, koulut ja oppilaitokset toimivat ympäristökysymyksissä kahdella rintamalla: kasvatuksella ja koulutuksella on sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia ympäristöön. Yhtäältä tarkoituksena on, että oppijat oppivat niitä tietoja, taitoja ja asenteita, jotka ovat välttämättömiä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Toisaalta itse kasvatus- ja koulutustoiminta muodostaa rakennusten ja hankintojen kautta merkittävän osan julkishallinnon ympäristökuormituksesta. Nämä kaksi puolta liittyvät kiinteästi toisiinsa.

Käytäntöjen ekologinen kestävyys ei kuitenkaan saa viedä kaikkea huomiota, sillä myös kestävien käytäntöjen taustalla on ymmärrys ihmisestä osana ekosysteemejä, luonnon kirjon merkityksestä elämän kannalta ja toimintakulttuurien muutoksista kestävän tulevaisuuden edellytyksenä.

Kestävä koulu -ohjelmassa katsotaan koulua kokonaisuutena, jossa huomioidaan nämä kaikki myös opetussuunnitelmassa läsnä olevat näkökulmat. Ohjelman on tarkoitus rakentaa polku varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle, myöhemmin kaikkeen koulutukseen.

Kestävä koulu -ohjelman tulisi tarjota Liikkuva koulu -ohjelman tapaan resursseja ja tukea

varhaiskasvatukseen, kouluihin ja oppilaitoksiin. Ohjelman kotipesänä olisi verkkosivusto, joka yhdistää jo olemassa olevan ympäristökasvatuksen tuen: materiaalit (kuten MAPPA.fi), palvelut (kuten LYKE-verkosto ja Vihreä lippu -ohjelma), verkostot (kuten nykyiset ympäristökasvatusverkostot), koulutukset (kuten opettajien perus- ja täydennyskoulutus) ja tutkimuksen (kuten nykyinen SIRENE-verkosto).

Haaveena on saada ohjelman kautta resursseja näille nyt jo toimiville, mutta niukkuudesta kärsiville koulutuksen tukipalveluille. Samalla tulee myöntää tukea myös suoraan koulutuksen järjestäjille toimivien mallien kehittämiseen ja jakamiseen.

Valtionhallinto koppia ottamaan

Kestävä koulu -ohjelma täyttää sen aukon, johon ympäristökasvatus helposti putoaa opetushallinnon ja ympäristöhallinnon sumuisessa väli-maastossa. Olennaista ohjelmassa on, että valtionhallinto ottaa kopin ympäristökasvatuksen edistämisestä, ja näin sille saadaan riittävä painoarvo kuntien, koulujen ja opettajien näkökulmasta. Opetushallitus olisi Kestävä koulu -ohjelman luon-

teva koordinoija. Tätä kirjoittaessa asiat ovat etenemässä: Opetushallituksessa on alkamassa kestävyyskasvatuksen kehittämishanke syksyllä 2021. Kehittämishanke luo toivoa myös Kestävä koulu -ohjelmalle.

Järjestöt edistävät nyt sitä, että kehittämishanke suunnataan Kestävä koulu -ohjelman suunnitteluun ja valmisteluun. Työtä on vielä paljon, mutta polulla kohti ekologisesti kestävämpää tulevaisuutta ollaan.

TEKSTI: Niina Mykrä ja Sinikka Kunttu

Suvi Roiko

Niina Mykrä toimii vuoden 2021 loppuun Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liiton väistyvänä toiminnanjohtajana ja aloittelee samalla uudessa työssään tutkijatohtorina Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitoksella.

Kestävä koulu -ohjelmaa edistämässä:

- ♥ Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi
- ♥ Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto
- ♥ Opetusalan Ammattijärjestö
- ♥ Biologian ja maantieteen opettajien liitto
- ♥ Fridays For Future
- ♥ Lasten ja nuorten puutarhayhdistys
- ♥ Luonto-Liitto
- ♥ Natur och Miljö
- ♥ OKKA-säätiö
- ♥ Oulun kaupunki / Ilmastomuutos lukioihin! -hanke
- ♥ Pidä Saaristo Siistinä
- ♥ Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus
- ♥ Sivistys+, SITRA
- ♥ Suomalaiset kehitysjärjestöt Fingo
- ♥ Suomen Kiertovoima KIVO
- ♥ Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura
- ♥ Suomen Latu
- ♥ Suomen Nuorisokeskusyhdistys
- ♥ Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL
- ♥ Suomen ympäristöopisto SYKLI
- ♥ Tiedeopetusyhdistys
- ♥ Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto
- ♥ WWF Suomi
- ♥ YK:n yliopiston RCE (Regional Centres of Expertise on ESD) Helsinki Metropolitan verkosto

Tutustu esitykseen:
feesuomi.fi/kestavakoulu